

<https://doi.org/10.15407/socium2022.03.130>
УДК 303.62

Creative Commons Attribution 4.0 International

Демчук В.С., координатор проекту U-Report, ГО "YouthUp", вул. Шота Руставелі, 29/6, Київ, 01033, Україна, email: valiademchuk18@gmail.com, ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1022-0843>

ДАЙДЖЕСТ ОПИТУВАНЬ U-REPORT: III КВАРТАЛ 2022 Р. (ПОВЕРНЕННЯ УКРАЇНЦІВ З-ЗА КОРДОНУ, ТОРГІВЛЯ ЛЮДЬМИ, УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ)

Показано результати опитувань інноваційного молодіжного проекту U-Report за липень – вересень 2022 р.: повернення українців з-за кордону, торгівля людьми, управління відходами.

Ключові слова: *U-Report, думка молоді, повернення з-за кордону, війна, безпека, торгівля людьми, управління відходами, екологія.*

Demchuk V.S., U-Report project coordinator, NGO "YouthUp", 29/6, Shota Rustaveli Str., Kyiv, 01033, Ukraine, email: valiademchuk18@gmail.com, ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1022-0843>

DIGEST OF U-REPORT SURVEYS: 3RD QUARTER OF 2022 (RETURN OF UKRAINIANS FROM ABROAD, HUMAN TRAFFICKING, WASTE MANAGEMENT)

The results of surveys of the innovative youth project U-Report for July – September 2022: return of Ukrainians from abroad, human trafficking, waste management.

Keywords: *U-Report, youth opinion, return from abroad, war, safety, human trafficking, waste management, ecology.*

Нині Громадська організація "YouthUp" спільно з Представництвом Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні реалізовує глобальний молодіжний проєкт U-Report ("Ю-Репорт")¹.

Проєкт U-Report – інтерактивний інструмент для проведення щотижневих актуальних опитувань серед підлітків і молоді через Facebook Messenger, Telegram, Viber. Результати опитувань використовуються у діяльності урядових установ, громадських об'єднань і міжнародних організацій.

Сьогодні U-Report реалізовується у 89 країнах світу та налічує понад 16 млн учасників.

¹ Приєднатися до U-Report можна за допомогою Telegram/Facebook/Viber, написавши "СТАРТ" на бот/сторінку UReportUkraine/U-Report Ukraine. Інформацію про проєкт і результати досліджень можна знайти за посиланнями: www.facebook.com/ureportukraine та www.ukraine.ureport.in

В Україні кількість U-репортерів становить більше ніж 92 000 осіб і постійно зростає. За 6 років існування проєкту команда U-Report запустила понад 185 опитувань на актуальні теми для молоді та провела понад 400 презентацій і тренінгів по всій Україні.

U-Report – простий спосіб молоді донести свою думку до осіб, які приймають рішення. У попередніх публікаціях можна ознайомитися з думкою молоді щодо технологій, які зберігають здоров'я, освіти [1], креативного потенціалу молоді [2], навчання й роботи під час пандемії [3], безпеки молоді та фінансової допомоги під час війни [4; 5]. У цій публікації знайомимо читачів з новими результатами опитувань U-репортерів.

Опитування “Повернення українців з-за кордону”. Опитування проводилося 29.07–08.08.2022 р. в партнерстві з Міністерством молоді та спорту України. У ньому взяли участь 5050 U-репортерів віком 14–34 роки. Результати опитування є необхідними для напрацювання ефективних рішень щодо стимулу повернення молоді з-за кордону в Україну та запровадження відповідних ефективних інструментів, розуміння, які можливості повинні створити державні органи, щоб Україна була привабливою для роботи та життя.

Через війну молодь, як і інші групи населення, відчула на собі значні зміни у всіх сферах життя, тому нині вони адаптуються до нових умов. За результатами опитування, 59,7% респондентів зазначили, що перебувають у постійному місці проживання в Україні; тимчасово оселились в іншій країні – 20%; тимчасово змінили поточне місце проживання в межах України – 15,4%; повернулись до свого постійного місця проживання – 4,9% (рис. 1).

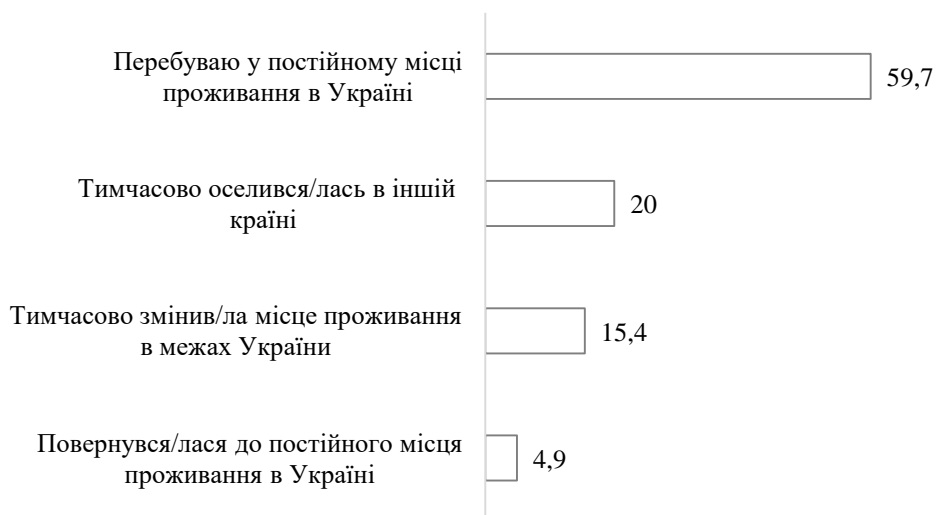

Рис. 1. Розподіл відповідей U-репортерів на запитання: “Яке Ваше поточне місце перебування?”, N = 5050, %

За статтю, через зрозумілі причини, жінок, які тимчасово оселились в іншій країні, більше, ніж чоловіків (22,5% та 10,5% відповідно).

За макрорегіонами також є відмінності, адже у регіонах, де не ведуться активні бойові дії, частка респондентів, які перебувають у постійному місці проживання, є більшою: із Заходу – 72,1% U-репортерів, Центру – 75,7%, Півдня – 51,4%, Півночі – 61,9%, Сходу – 34,7% та м. Києва – 53,8%.

Зазначимо 5 країн перебування респондентів, які тимчасово оселилися в іншій країні: Польща – 26,6%, Німеччина – 17,3%, Чехія – 7,4%, Велика Британія – 5,3%, Італія – 4,3%, N = 910. Серед опитаних, які тимчасово переселились в межах України, в Львівській області перебувають 15,6%, Київській – 10,7%, Дніпропетровській – 9,6%, Полтавській – 7%, Черкаській – 5,6%, N = 674.

Більшість респондентів (56,9%), які тимчасово переселилися до іншої країни, планує повернутися до України, N = 922. Водночас 33,6% ще не визначилися, 9,4% не планують повертатися.

За гендерним розподілом маємо такі результати: планують повертатися – 57,4% жінок, 52% чоловіків; не планують – 11,2% чоловіків, 9,2% жінок, ще не визначилися – 36,7% чоловіків та 33,4% жінок.

Розподіл результатів за макрорегіонами істотно не відрізняється: Захід – 60,3%; Центр – 52,8%; Північ – 62%; Схід – 56,5%; Південь – 51%; м. Київ – 55,8%.

Основними перешкодами/проблемами, що виникають під час або до повернення в Україну серед респондентів, які перебувають за кордоном, є відсутність кар'єрних перспектив – 33,3%, фінансові труднощі – 33,3%, територія постійного проживання окупована або перебуває у зоні активних бойових дій – 23,7%, небажання рідних/сім'ї повертатися в Україну – 14,7% (рис. 2).

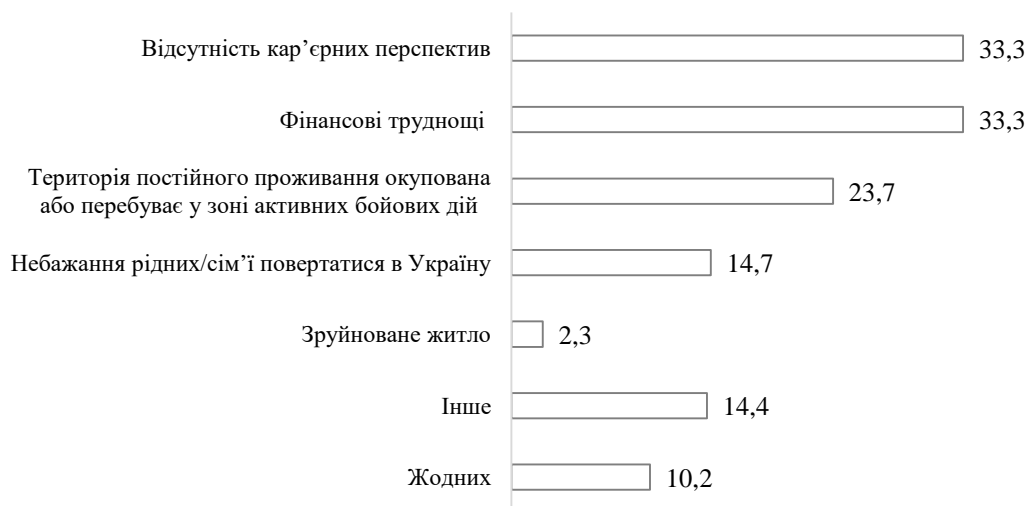

Рис. 2. Розподіл відповідей U-репортерів на запитання: “Які перешкоди/проблеми виникають у Вас під час або до повернення в Україну?”, N = 1189, %

Серед респондентів віком від 14–18 років та 25–34 роки головною перешкодою є відсутність перспектив (28,1%), а серед респондентів віком 19–24 роки – фінансові труднощі (37,1%).

У чоловіків основною перешкодою під час або до повернення в Україну є відсутність кар’єрних перспектив – 38,3%, у жінок – фінансові труднощі (33,7%).

Серед причин повернення в Україну головною стала відносна безпека області проживання – 51,8% респондентів; об’єднання сім’ї – 28,9%; відчуття бути корисним/ою для країни – 19,3%; потреба в роботі – 12,7%; важко адаптуватися до життя в іншій країні – 8,3%, N = 303. За статтю та макрорегіонами істотних відмінностей не виявлено.

На запитання: “Що стимулюватиме Вас повернутися до України?” отримано такі відповіді (рис. 3):

- повне припинення бойових дій – 66,7%;
- можливість доєднатися до відбудови України – 24%;
- відносна безпека у певній області/місті країни – 17,4%;
- надання фінансової допомоги від держави – 11,5%;
- отримання гранту на реалізацію власної справи – 10,2%;
- надання житла від держави – 9%;
- інше – 9,9%.

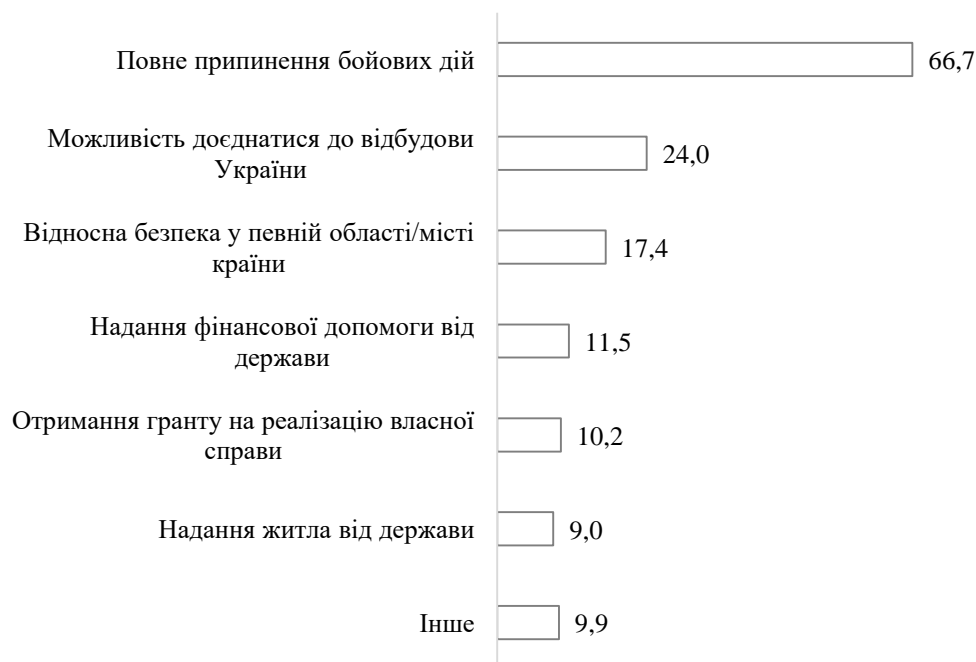

Рис. 3. Розподіл відповідей U-репортерів на запитання: “Що стимулюватиме Вас повернутися до України”, N = 1309, %

Можливість доєднатися до отримання гранту для реалізації власної справи зацікавило більше чоловіків, ніж жінок (16,7% і 9,6% відповідно). Повне припинення бойових дій є головною причиною для повернення респондентів серед всіх регіонів: Схід – 71,3%, Південь – 70%, м. Київ – 68,5%, Захід – 64,2%, Центр та Північ – 62,1%.

Отже, 59,7% перебувають у постійному місці проживання в Україні з початку повномасштабного вторгнення. Польща, Німеччина та Чехія – три країни-реципієнти U-репортерів під час війни (26,6%, 17,3% та 7,4% відповідно). Львівська, Київська та Дніпропетровська області приймають найбільшу кількість опитаних (15,6%, 10,7% та 9,6% відповідно). Планують повернутися до України 56,9% респондентів, ще не визначилися 33,6%. Для респондентів, які повернулися з-за кордону до України, головною причиною цього стала відносна безпека в їхній області (51,8%). Основними перешкодами/проблемами, які виникають під час або до повернення в Україну у опитаних є фінансові труднощі (33,3%), відсутність кар'єрних перспектив (33,3%) та те, що територія постійного місця проживання окупована або перебуває у зоні бойових дій (23,7%). Найбільшим стимулом для повернення в Україну для респондентів, які тимчасово оселилися в іншій країні, є повне припинення бойових дій (66,7%).

Опитування “Торгівля людьми”. Опитування проводилося 18–28 липня 2022 р. спільно з Міністерством внутрішніх справ України. У ньому взяли участь 4093 U-репортери віком 14–34 роки. Опитування допомогло визначити обізнаність молоді в сфері протидії торгівлі людьми, що є необхідним для формування державної політики та проведення інформаційних кампаній з цієї проблематики.

Абсолютна більшість U-репортерів (95,6%) знали раніше про таке явище, як торгівля людьми; не відомо про випадки торгівлі людьми під час війни в Україні серед їхніх знайомих 92,9% (N = 4093), не відомо про факт торгівлі їхніх рідних і близьких 97,9% (N = 3975).

Лише 17,2% опитаних знають, як отримати допомогу та захист постраждалим від торгівлі людьми, не знають – 82,8%, N = 3922.

За гендерним розподілом маємо такі результати: знають, як отримати допомогу та захист, 18,5% чоловіків і 16,7% жінок. На Півночі, у Центрі більше відомо респондентам про допомогу та захист постраждалим від торгівлі людьми – 21,3% та 20,9% відповідно.

Про чат-бот “Залишайся в безпеці” знають лише 4,6% респондентів, N = 3697. За допомогою нього можна отримати повну інформацію стосовно законодавства, прав і можливостей постраждалих, а також дізнатися контакти служб, які можуть надати додаткову допомогу у випадку торгівлі людьми.

Джерелами інформації щодо протидії торгівлі людьми для респондентів є:

- соціальні мережі – 55,8%;
- ЗМІ, новинні портали – 25,7%;
- соціальна реклама – 18%;
- заклад освіти – 9,7%;
- телебачення – 8,5%, N = 3697 (рис. 4).

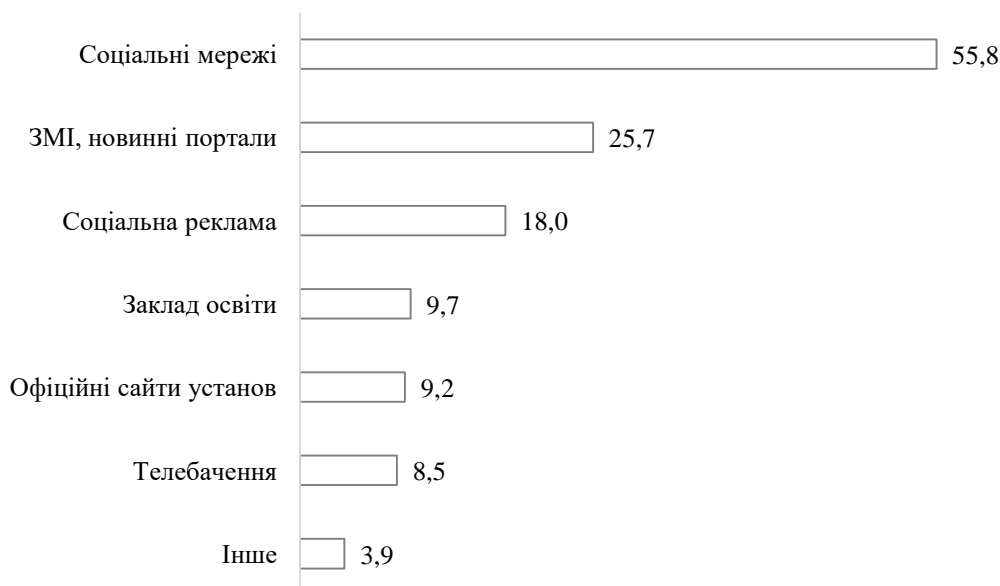

Рис. 4. Розподіл відповідей U-репортерів на запитання: “З яких джерел Ви отримувате інформацію щодо протидії торгівлі людьми?”, N = 3697, %

За віковим розподілом є відмінність результатів серед альтернативи “заклад освіти”: чим молодшими є респонденти, тим вищим є цей показник: 14–18 років – 18,1%, 19–24 роки – 9,8% та 25–34 роки – 5,2%.

На запитання: “Яку інформацію щодо протидії торгівлі людьми Вам було б цікаво дізнатися?” отримали такі відповіді: контакти служб, які можуть надати допомогу постраждалим від торгівлі людьми – 55,1%, інформацію про права та можливості постраждалих від торгівлі людьми – 34,0%, стосовно законодавства у сфері протидії торгівлі людьми – 24,3%, N = 3697 (рис. 5).

Чим старшими є респонденти, тим більшим є відсоток осіб, кому цікаво було б знати контакти служб, які можуть надати допомогу у випадку торгівлі людьми: 14–18 років – 42,9%, 19–24 роки – 54,8% та 25–34 роки – 61,5%.

За статтю та макрорегіонами істотних відмінностей не виявлено.

Отже, 95,6% знали про таке явище, як торгівля людьми. Більшість опитаних не стикалися з випадками торгівлі людьми під час війни в Україні серед знайомих або інших осіб (92,9%) та серед близьких і рідних (97,9%). Лише 17,2% опитаних знають, як отримати допомогу та захист проти торгівлі людьми. Соціальні мережі (55,8%), ЗМІ, новинні портали (25,7%), соціальна реклама (18%) – основні джерела, з яких респонденти отримують інформацію щодо протидії торгівлі людьми. Для опитаних найбільш цікаво дізнатися контакти служб, які можуть надати допомогу у випадку торгівлі людьми (55,1%).

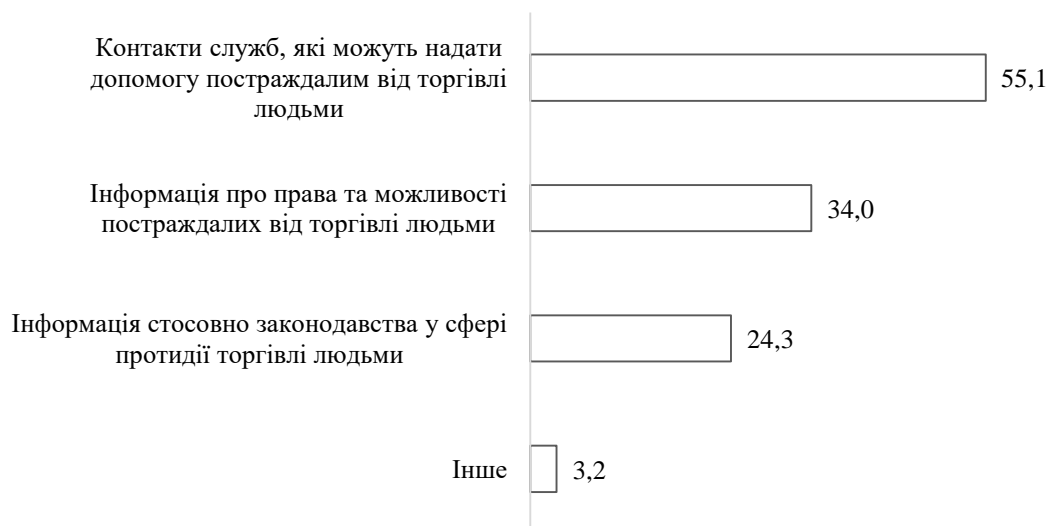

Рис. 5. Розподіл відповідей U-репортерів на запитання: “Яку інформацію щодо протидії торгівлі людьми Вам було б цікаво дізнатися?”, N = 3697, %

Опитування “Управління відходами”. Опитування проводилося 20.08–20.09.2022 р. спільно з APENA 2, APENA 3. У ньому взяли участь 3590 U-репортерів віком 14–34 роки. Метою опитування було зрозуміти ставлення громадян до проблеми поводження з відходами. Результати використовуватимуться при реалізації комунікаційної стратегії міністерства на 2022 рік.

На думку респондентів, нагальними проблемами з побутовими відходами є (рис. 6):

- відсутність інфраструктури для сортування побутових відходів – 52%;
- відсутність культури/звички сортування побутових відходів – 42,5%;
- сміттєві полігони, їх небезпека для людей і довкілля – 32,7%;
- нелегальні сміттєзвалища – 30,1%;
- неправильне поводження з небезпечними відходами – 22,3%;
- інше – 4%.

Чоловіки та жінки зазначили три головні проблеми з побутовими відходами: відсутність інфраструктури для сортування побутових відходів (48,7% та 52,8% відповідно), відсутність культури/звички сортування (35,9% та 44,5% відповідно), сміттєві полігони, їх небезпека для людей і довкілля (31,4% та 33,2% відповідно).

Більшість респондентів (76,9%) вже поступово відмовляється від пластикових пакетів і переходить на екологічні засоби; користуються досі пластиковими пакетами і поки не готові відмовитися – 11,2%; повністю відмовилися від пластикових пакетів і користуються екологічними засобами – 9,2%. Старші респонденти менш охоче готові відмовитися від пластикових пакетів: 14–18 років – 9,9%; 19–24 роки – 10,6%; 25–34

роки – 12,3%. Серед жінок 78,4% вже поступово відмовляються від пластикових пакетів і переходять на більш екологічні засоби, серед чоловіків – 72,3%.

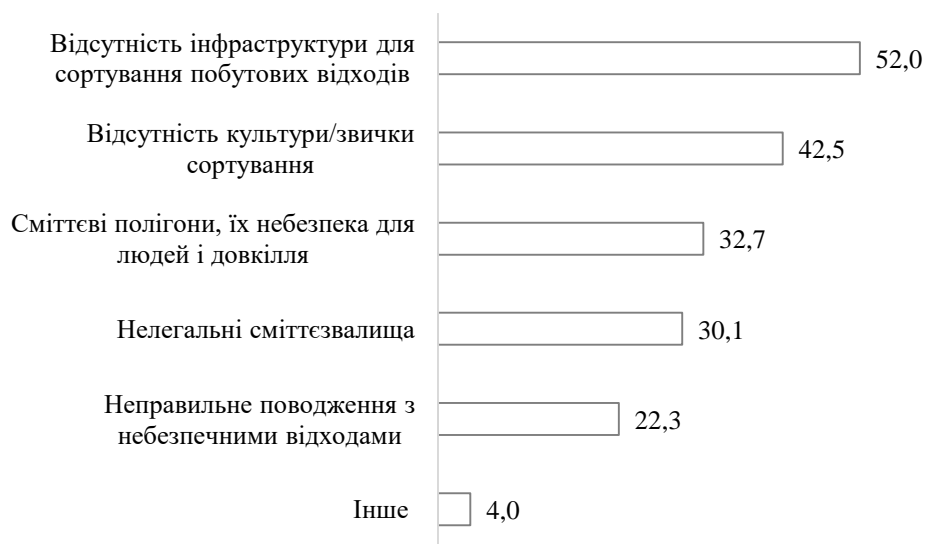

Рис. 6. Розподіл відповідей U-репортерів на запитання: “Які проблеми з побутовими відходами Ви вважаєте найбільш нагальними?”, N = 3590, %

За будь-яких обставин відмовитися від використання одноразових пластикових виробів (одноразового посуду, пластикових контейнерів для їжі, ватних паличок на пластиковій основі тощо) готові 20,9% респондентів, N = 3590. За умови, якщо будуть екологічні та дешеві альтернативи, готові відмовитися 76,9% U-репортерів. За статтю, чоловіки за будь-яких обставин готові відмовитися від використання одноразових пластикових виробів більше, ніж жінки (23,9% та 20,1% відповідно). За макрорегіонами, розподіл респондентів за будь-яких обставин готових відмовитися від використання одноразових пластикових виробів є таким: на Заході – 23,9%, в м. Києві – 22,5%; Центрі – 21%; на Сході – 16,7%; Півдні – 18,1%.

На запитання: “Якщо Ви ще не почали сортувати сміття, то почали б це робити якби...” отримали такі результати, N = 3310:

- існувала належна інфраструктура біля будинку – 44,2%;
- існувала належна інфраструктура у населеному пункті – 20,1%;
- я вже сортую сміття – 17,2%;
- була б вдосконалена нормативно-правова база у сфері відходів – 6,4%;
- було доступно більше інформації про правильне сортування сміття – 6,1%;
- існували спеціальні платні сервіси, які займалися б сортуванням – 4,3%.

Ставлення молоді щодо будівництва сміттєпереробного заводу у їхньому населеному пункті: підтримали б таку ініціативу, якщо це покращить ситуацію – 59,7% респондентів; не знають, наскільки це вплине на екологічну ситуацію у їхньому насе-

ному пункті – 32,4%, N = 3267. За гендерним розподілом, підтримали б таку ініціативу, якщо це покращить ситуацію, 68,2% чоловіків та 57,3% жінок.

Найчастіше респонденти отримують інформацію про проблему з відходами з таких джерел: Telegram-канали – 33,9%; Instagram – 29,2%; Facebook – 22,1%; радіо/телебачення – 17,8%; суспільно-політичні портали/сайти – 12,7%; YouTube – 12,4%; TikTok – 8,7%; сайти органів влади – 4,3%; інше – 4,1%, N = 3196 (рис. 7).

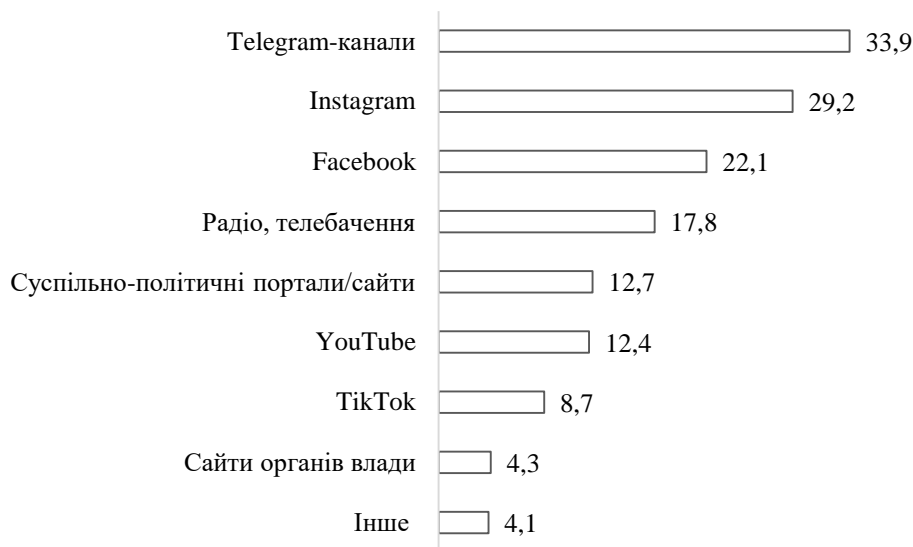

Рис. 7. Розподіл відповідей U-репортерів на запитання: “Де Ви частіше отримуєте інформацію про проблему з відходами? ”, N = 3196, %

За віковим розподілом маємо такі відмінності: респонденти віком 14–18 років черпають інформацію про проблеми з відходами найчастіше в Instagram – 36,8%, на Telegram-каналах – 29,8%, у TikTok – 21,7%; віком 19–24 роки: на Telegram-каналах – 38%, в Instagram – 33,2%, на радіо, телебаченні – 16,9%; віком 25–34 роки: у Facebook – 32%, на Telegram-каналах – 31%, в Instagram – 22,8%. За гендерним розподілом і макрорегіонами істотних відмінностей не виявлено.

Найбільше довіряють щодо інформації про ситуацію з відходами таким організаціям/посадовцям, N = 3105:

- активістам у сфері захисту довкілля – 49,7%;
- представникам громадських організацій у сфері довкілля – 46,2%;
- іноземним фахівцям у сфері довкілля – 23,2%;
- представникам екологічної інспекції – 11,1%;
- Президенту України – 9,6%;
- Міністру захисту довкілля та природних ресурсів України – 7,1%;
- друзям, знайомим – 6,6%;
- представникам місцевої влади – 4,2%;

- представникам бізнесу – 2%;
- народним депутатам України – 0,6%;
- не довіряю жодному з них – 3,7%.

Чоловіки більше довіряють представникам громадських організацій у сфері довкілля – 46,4%, жінки – активістам у сфері довкілля – 51,6%.

Відповідальними за ситуацію з відходами у їхньому населеному пункті респонденти вважають місцеву владу (52,4%), місцевих жителів (44,3%), ОСББ/ЖЕК (16%), Уряд (8,7%), бізнес (4,1%), Президента України (2,3%) (рис. 8).

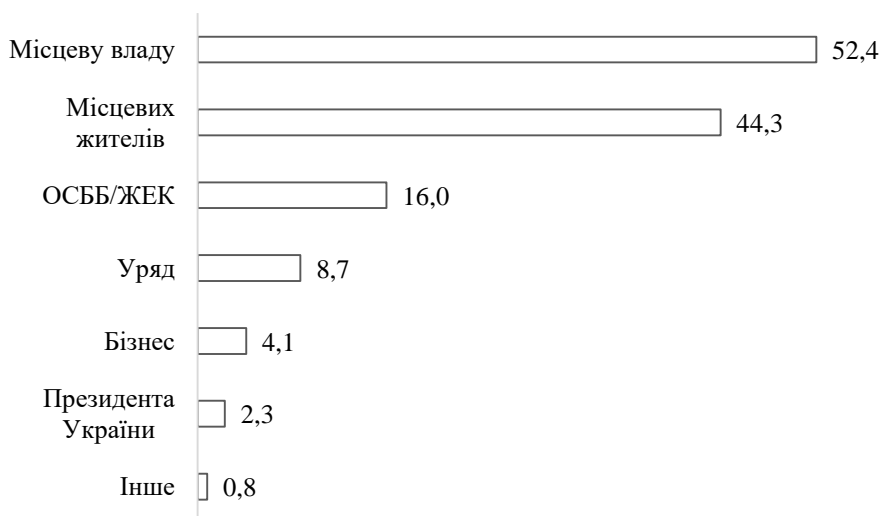

Рис. 8. Розподіл відповідей U-репортерів на запитання: “Кого Ви вважаєте відповідальним за ситуацію з відходами у Вашому населеному пункті?”, N = 3078, %

Отже, головними проблемами з побутовими відходами опитані вважають відсутність інфраструктури для сортування побутових відходів (52%), відсутність культури/звички сортування побутових відходів (42,5%), смітєві полігони, їх небезпека для людей і довкілля (32,7%). Поступово відмовляються від пластикових пакетів і переходять на екологічні засоби 76,9% респондентів. Більшість опитаних (76,9%) готова відмовитися від одноразових пластикових виробів за умови, якщо будуть екологічні та дешеві альтернативи. Якби була належна інфраструктура біля будинку, то 44,2% респондентів почали б сортувати сміття; підтримали б ініціативу будівництва сміттепереробного заводу у їхньому населеному пункті, якщо це покращить ситуацію, 59,7% U-репортерів. Головними джерелами, з яких молодь отримує інформацію про проблему з відходами, є Telegram-канали (33,9%), Instagram (29,2%), Facebook (22,1%). Активісти у сфері захисту довкілля (49,7%), представники громадських організацій у сфері довкілля (46,2%), іноземні фахівці у сфері довкілля (23,2%) мають найбільшу довіру щодо інформації про ситуацію з відходами серед респондентів. На думку опи-

таних, відповідальними за ситуацію з відходами у населеному пункті є місцева влада (52,4%), місцеві жителі (44,3%) та ОСББ/ЖЕК (16%).

Більше інформації щодо проєкту U-Report і результатів інших досліджень можна знайти за посиланнями: www.facebook.com/ureportukraine та www.ukraine.ureport.in. Якщо Ви маєте пропозиції стосовно опитувань або пріоритетних тем щодо діяльності Вашої організації та з приводу яких U-Report може провести діалог з великою кількістю молоді України, будь ласка, звертайтеся за телефонами: +38(097) 319–70–53 (Валентина Демчук), +38(063) 200-23-11 (Дмитро Бурак) або email: ureport.ukraine@gmail.com.

Список використаних джерел

1. Людоговська К.В., Бурак Д.І. Дайджест опитувань U-Report: IV квартал 2021 р. (громадські ініціативи, вплив пандемії COVID-19 на практики дитинства, участь молоді в екологічних ініціативах). *Український соціум*. 2021. № 4 (79). С. 204–215. <https://doi.org/10.15407/socium2021.04.204>
2. Людоговська К.В., Бурак Д.І. Дайджест опитувань U-Report: III квартал 2021 р. (екологія та використання пластикових пакетів, волонтерство, конфлікти в соцмережах). *Український соціум*. 2021. № 3 (78). С. 152–160. <https://doi.org/10.15407/socium2021.03.152>
3. Нестеренко Є.О., Людоговська К.В. Дайджест опитувань U-Report: II квартал 2021 р. (стажування та працевлаштування, електронна демократія, соціальні мережі та медіаграмотність). *Український соціум*. 2021. № 2 (77). С. 214–224. <https://doi.org/10.15407/socium2021.02.214>
4. Демчук В.С. Дайджест опитувань U-Report: I квартал 2022 р. (національне кіно, цифрові професії, молодь в умовах війни: безпека та волонтерство, фінансова допомога). *Український соціум*. 2022. № 1 (80). С. 123–134. URL: <https://doi.org/10.15407/socium2022.01.123>
5. Демчук В.С., Бурак Д.І. Дайджест опитувань U-Report: II квартал 2022 р. (зайнятність молоді під час війни, молодь Львівщини у воєнний час). *Український соціум*. 2022. № 2 (81). С. 181–190. <https://doi.org/10.15407/socium2022.02.181>

Отримано 19.09.22 та оновлено 25.09.22

References

1. Liudohovska, K.V., Burak, D.I. (2021). Digest of U-Report surveys: 4th quarter of 2021 (public initiatives, the impact of the COVID-19 pandemic on childhood practices, youth participation in environmental initiatives). *Ukr. socium – Ukrainian Society*, 4 (79), 204-215. <https://doi.org/10.15407/socium2021.04.204> [in Ukrainian]
2. Liudohovska, K.V., Burak, D.I. (2021). Digest of U-Report surveys: 3rd quarter of 2021 (ecology and use of plastic bags; volunteering; conflicts in social media). *Ukr. socium – Ukrainian Society*, 3 (78), 152-160. <https://doi.org/10.15407/socium2021.03.152> [in Ukrainian]
3. Nesterenko, Ye.O., Liudohovska, K.V. (2021). Digest of U-Report surveys: 2nd quarter of 2021 (internships and employment, electronic democracy, social media and media literacy). *Ukr. socium – Ukrainian Society*, 2 (77), 214-224. <https://doi.org/10.15407/socium2021.02.214> [in Ukrainian]
4. Demchuk, V.S. (2022). Digest of U-Report surveys: 1st quarter of 2022 (national cinema, digital professions, youth in war: security and volunteering, financial assistance). *Ukr. socium – Ukrainian Society*, 1 (80), 123-134. <https://doi.org/10.15407/socium2022.01.123> [in Ukrainian]
5. Demchuk, V.S., Burak, D.I. (2022). Digest of U-Report surveys: 2nd quarter of 2022 (youth employment during the war, youth of Lviv region during the war). *Ukr. socium – Ukrainian Society*, 2 (81), 181-190. <https://doi.org/10.15407/socium2022.02.181> [in Ukrainian]

Received on 19.09.22 and updated on 25.09.22